

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри міжнародних відносин *А. Г. Гольцовим*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 6 від 26.01.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гольцов А. Г. Навчальна програма дисципліни “Фізична географія країн світу” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2007. — 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Фізична географія країн світу”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну дисципліну “Фізична географія країн світу” вивчають студенти спеціальності “Країнознавство” напряму “Міжнародні відносини”.

На фізико-географічних засадах повинні базуватися стійкі комплексні знання про країни світу, необхідні майбутнім фахівцям з міжнародних відносин.

Основна мета вивчення дисципліни — засвоїти закономірності географічної оболонки Землі, а також її просторову диференційованість на окремих материках планети — фізико-географічні особливості регіонів і країн світу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати*:

- об’єкт, предмет і методи сучасної фізичної географії;
- сучасні наукові погляди на виникнення, розвиток і функціонування географічної оболонки Землі;
- основні особливості тектонічної будови і рельєфи Землі;
- склад і будову атмосфери;
- дію основних кліматотвірних чинників;
- кліматичні пояси і типи клімату на планеті;
- основні закономірності розвитку гідросфери, Світового океану, внутрішніх вод;
- склад біосфери;
- розміщення основних типів ґрунту, рослинного та тваринного світу Землі;
- закономірності взаємодії природних компонентів і природного комплексоутворення;
- розміщення природних компонентів (ландшафтів) та їх динаміку;
- глобальні економічні проблеми та перспективні шляхи їх розв’язання;
- особливості фізико-географічного положення материків Землі та країн;
- основні особливості їх тектонічної будови та рельєфу;
- розміщення корисних копалин;
- кліматичні умови та агрокліматичні ресурси;
- розміщення внутрішніх вод і забезпеченість водними ресурсами;
- типові природно-територіальні комплекси (ландшафти);

- вплив природних умов і ресурси на життєдіяльність людей;
- особливості природокористування;
- основні екологічні проблеми;
- заходи раціонального використання природних ресурсів і охорони природи;

вміти:

- визначати основні закономірності розміщення форм рельєфу, родовищ корисних копалин, дію кліматотвірних чинників, розташування внутрішніх вод, ґрунтового покриву, рослинного і тваринного світу на поверхні Землі;
- аналізувати фізико-географічні умови найпоширеніших ландшафтів;
- виявляти основні екологічні проблеми;
- визначати комплекс природних умов і ресурсів, що впливають на життєдіяльність населення в різних регіонах і країнах світу;
- добирати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати матеріали з фізичної географії.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
1 2 3 4 5 6	Змістовий модуль I. Фізична географія. Географічна оболонка Землі Фізична географія як наукова дисципліна Географічна оболонка Землі. Літосфера і рельєф Землі Атмосфера Землі. Клімат Гідросфера Землі Біосфера Землі Природні та антропогенні комплекси. Екологічні проблеми
7 8 9	Змістовий модуль II. Євразія. Африка Євразія. Європа Азія Африка

1	2
10	Змістовий модуль III. Північна Америка. Південна Америка. Австралія та Океанія
11	Північна Америка
12	Південна Америка
	Австралія та Океанія
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ”

Змістовий модуль I. Фізична географія. Географічна оболонка Землі

Тема 1. Фізична географія як наукова дисципліна

Географія. Фізична географія, її місце в системі географічних наук. Об'єкт і предмет вивчення фізичної географії. Основні методи фізико-географічних досліджень.

Структура фізичної географії: загальні, галузеві та комплексні фізико-географічні наукові дисципліни. Зв'язки фізичної географії з іншими науками. Значення фізичної географії для пізнання світу і практичних потреб людства.

Основні етапи розвитку фізичної географії. Фізико-географічні погляди в античні часи. Фізична географія в середньовіччі. Великі географічні відкриття і розвиток фізичної географії в новий час. Фізична географія у XX ст.; сучасна фізична географія, перспективні напрями її дослідження.

Історія фізико-географічних досліджень в Україні. Сучасна українська фізична географія.

Література [2; 5; 8; 10; 16; 20; 26; 29; 30; 34; 35; 40]

Тема 2. Географічна оболонка Землі. Літосфера і рельєф Землі

Поняття про географічну оболонку. Географічна оболонка як результат взаємодії сфер Землі. Основні особливості трансформації і перенесення речовини та енергії в географічній оболонці. Ритміч-

ність: циклічні та періодичні явища. Саморегуляція. Єдність, цілісність географічної оболонки Землі. Широтна зональність. Азональність. Висотна поясність.

Поняття про літосферу. Земна кора. Материкова та океанічна земна кора. Нова глобальна геотектоніка. Літосферні плити, їх динаміка. Сейсмічні явища. Магматизм. Сучасний вулканізм. Основні тектонічні структури. Сучасний рельєф Землі як результат взаємодії ендеогенних та екзогенних сил. Основні форми рельєфу: гори та рівнини.

Корисні копалини, їх типи; закономірності поширення основних видів корисних копалин на поверхні Землі.

Література [1–3; 5; 8; 12; 14; 16; 20; 35; 40; 41]

Тема 3. Атмосфера Землі. Клімат

Склад і будова атмосфери.

Сонячна радіація та закономірності її розподілу. Пояси атмосферного тиску на земній кулі. Загальна циркуляція атмосфери. Повітряні маси, їх основні типи та характеристики. Атмосферні фронти. Циклони та антициклони, їх вплив на погоду.

Закономірності розподілу та перенесення тепла і вологи на Землі. Кліматотвірні чинники. Класифікація кліматичних поясів і типів клімату на земній кулі за Б. Алісовим. Класифікація кліматів Кеппена—Гайгера. Формування мікроклімату в окремих місцевостях.

Антропогенні зміни в атмосфері Землі.

Література [1–3; 5; 8; 12; 14; 16; 19; 20; 35; 40; 41]

Тема 4. Гідросфера Землі

Гідросфера Землі. Склад гідросфери. Кругообіг води на земній кулі.

Світовий океан. Складові Світового океану. Температура та солоність океанічних вод. Водні маси. Рух води в Океанії. Основні течії Світового океану.

Внутрішні води на Землі. Річки. Живлення та режими річок. Географічні типи річок. Озера. Походження озер. Типи озер. Болота, їх типи і поширення на Землі. Кріосфера: гірські та покривні льодовики. Підземні води, їх типи.

Водні ресурси світу. Стихійні лиха, пов'язані з гідросферою.

Література [1; 2; 5; 8; 12; 14; 16; 20; 21; 35; 40; 41]

Тема 5. Біосфера Землі

Поняття про біосферу. Вчення В. І. Вернадського про біосферу. Царства живої природи.

Ґрунти. Типи ґрунтів. Поширення основних типів ґрунтів на земній поверхні. Земельні ресурси Землі.

Закономірності поширення рослинного і тваринного світу на Землі. Флористичне районування Землі. Фауністичне районування земної кулі. Життя в Океані. Біологічні ресурси.

Антропогенний вплив на ґрунти, рослинний і тваринний світ.

Література [1; 2; 5; 8; 12; 14; 16; 20; 25; 28; 35; 39–41]

Тема 6. Природні та антропогенні комплекси.

Екологічні проблеми

Взаємодія природних компонентів. Поняття про природний територіальний комплекс (ландшафт). Типи ландшафтів за походженням. Регіональні природні комплекси. Динаміка ландшафтів. Антропогенні ландшафти, їх типи.

Сутність глобальних екологічних проблем. Природокористування. Проблеми раціонального використання природних ресурсів. Забруднення географічного середовища. Парниковий ефект, проблема глобальних змін клімату. Проблеми озонових дірок. Зпустелювання. Вирубубання лісів. Проблеми охорони природи у світі. Типи природоохоронних територій, їх поширення у світі. Моніторинг довкілля. Міжнародне співробітництво у справі раціонального використання природних ресурсів та охорони природи. Гармонізація взаємовідносин між природою та суспільством.

Література [1; 2; 5; 8; 9; 11; 12; 22; 27; 31–34; 36–38; 60; 61]

Змістовий модуль II. Євразія. Африка

Тема 7. Євразія. Європа

Материк Євразія: особливості фізико-географічного положення.

Географічне положення Європи, його вплив на природу субконтиненту. Основні особливості природи Європи.

Основні геоструктури Європи, їх розвиток. Неотектонічні рухи. Сейсмічність. Вулканізм. Вплив льодовиків на земну поверхню. Основні форми рельєфу Європи: гори та рівнини. Корисні копалини на території Європи.

Кліматотвірні чинники на території Європи. Загальна циркуляція атмосфери; циклоногенез. Основні закономірності розподілу тепла, опадів і зволоження на Землі. Кліматичні пояси і області на території Європи.

Внутрішні води. Формування річкового стоку. Типи річок Європи. Найбільші річкові системи субконтиненту. Озера, їх походження; найбільші озера. Болота. Льодовики в Європі. Підземні води.

Географічна зональність в Європі. Висотна поясність у гірських системах Європи. Основні типи ґрунтів в Європі. Закономірності поширення флори і фауни на території Європи.

Природні умови життєдіяльності людей на території Західної Європи.

Основні типи антропогенних ландшафтів. Активний вплив людської діяльності на географічне середовище. Основні екологічні проблеми. Шляхи вирішення екологічних проблем в Європі.

Фізико-географічні регіони Європи: Європейський сектор Арктики і Субарктики; Фенноскандія; Британські острови і Герцинська Європа; Середньоевропейська рівнина; Середземномор'я; Східноєвропейська рівнина; Урал.

Література [3; 4; 6; 7; 15; 17; 18; 42–45; 58]

Тема 8. Азія

Фізико-географічне положення Азії, його вплив на природу субконтиненту. Загальні особливості природи Азії.

Основні тектонічні структури. Роль неотектонічних рухів у формуванні рельєфу. Сейсмічні явища. Сучасний вулканізм. Основні форми рельєфу. Розміщення основних видів корисних копалин.

Кліматотвірні чинники. Загальна циркуляція атмосфери; мусонна циркуляція на півдні та сході Азії. Сезонні умови режиму тепла, опадів, зволоження. Кліматичні пояси та області. Агрокліматичні ресурси.

Внутрішні води, закономірності поширення. Типи річок за режимом; основні річкові системи. Озера. Болота. Льодовики. Водні ресурси.

Широтна зональність і висотна поясність в Азії. Основні типи ґрунтів. Флора і фауна; закономірності поширення рослинного і тваринного світу.

Природні умови життєдіяльності людини в Азії.

Антропогенний вплив на природу Азії. Антропогенні ландшафти. Використання природних ресурсів. Екологічні проблеми у країнах Азії та шляхи їх розв'язання.

Фізико-географічні регіони Азії: Азійський сектор Арктики; Північна Азія; Центральна Азія; Східна Азія; Південно-Східна Азія; Південна Азія; Південно-Західна Азія.

Література [3; 4; 6; 7; 17; 18; 46–49; 57; 59]

Тема 9. Африка

Географічне положення Африки, його вплив на природу материка. Основні особливості природи Африки.

Основні геоструктури Африки, їх розвиток. Неотектонічні рухи. Сейсмічність. Висока та Низька Африка. Основні форми рельєфу: гори та рівнини. Корисні копалини на території Африки.

Кліматотвірні чинники на території Африки. Загальна циркуляція атмосфери. Пасатна циркуляція. Основні закономірності розподілу тепла, опадів і зволоження. Кліматичні пояси і області на території Африки.

Внутрішні води. Формування річкового стоку. Найбільші річкові системи Африки. Озера, їх походження; найбільші за розміром. Болота. Підземні води. Нерівномірність забезпечення водними ресурсами.

Географічна зональність в Африці. Висотна поясність у горах. Основні типи ґрунтів в Африці. Закономірності поширення флори і фауни на території Африки.

Природні умови життєдіяльності людей на теренах Африки. Вплив людської діяльності на географічне середовище. Основні типи антропогенних ландшафтів. Основні екологічні проблеми. Ускладнення при вирішенні екологічних проблем в Африці.

Фізико-географічні регіони Африки: Північна; Західна; Центральна; Східна; Південна.

Література [3; 4; 6; 7; 17; 18; 50–52]

Змістовий модуль III. Північна Америка. Південна Америка. Австралія та Океанія

Тема 10. Північна Америка

Особливості географічного положення, їх вплив на природу Північної Америки.

Основні тектонічні структури. Неотектонічні рухи. Сейсмічність. Вулканізм. Основні форми рельєфу: гори та рівнини. Розміщення основних видів корисних копалин.

Кліматотвірні фактори на території Північної Америки. Вплив океанів на клімат Землі. Закономірності розподілу тепла, опадів, зволоження. Розташування кліматичних поясів і областей. Агрокліматичні ресурси.

Внутрішні води. Типи рік за режимами; основні річкові системи. Озера. Болота. Сучасне зледеніння. Підземні води. Водні ресурси.

Географічна зональність на континенті. Азональні природні компоненти. Висотна поясність у горах. Розміщення головних типів ґрунтів. Земельні ресурси. Особливості рослинного і тваринного світу, їх поширення на теренах Північної Америки.

Природні умови життєдіяльності людини в Північній Америці.

Освоєння природи материка людиною. Сучасні природно-антропогенні ландшафти. Вплив господарської діяльності на природні компоненти. Природокористування. Регіональні екологічні проблеми. Охорона природи.

Фізико-географічні регіони Північної Америки: Арктичні острови; Схід; Кордильєри; Центральна Америка.

Література [3; 4; 6; 7; 17; 18; 23; 24; 53; 54]

Тема 11. Південна Америка

Фізико-географічне положення Південної Америки, його вплив на природу материка. Загальні особливості природи Південної Америки.

Основні тектонічні структури. Роль неотектонічних рухів у формуванні сучасного рельєфу. Сейсмічні явища. Сучасний вулканізм. Основні форми рельєфу. Розміщення основних видів корисних копалин.

Кліматотвірні чинники, особливості загальної циркуляції атмосфери. Сезонні умови режиму тепла, опадів, зволоження. Кліматичні пояси та області. Агрокліматичні ресурси.

Внутрішні води та закономірності їх поширення. Типи річок за режимами; основні річкові системи. Амазонка. Озера. Болота. Льодовики. Водні ресурси.

Широтна зональність і висотна поясність у Південній Америці. Основні типи ґрунтів. Флора і фауна; закономірності поширення рослинного і тваринного світу.

Природні умови життєдіяльності людини в Південній Америці.
Антропогенний вплив на природу Південної Америки. Вирубання лісів Амазонії. Антропогенні ландшафти. Використання природних ресурсів. Екологічні проблеми у країнах Південної Америки та шляхи їх розв'язання.

Фізико-географічні регіони Південної Америки: Схід; Анди.

Література [3; 4; 6; 7; 17; 18; 53; 55]

Тема 12. Австралія та Океанія

Фізико-географічне положення Австралії, його вплив на природу материка. Тектонічні структури. Основні форми рельєфу Австралії: гори та рівнини. Корисні копалини на території Австралії.

Кліматовітряні чинники на території Австралії. Загальна циркуляція атмосфери. Основні закономірності розподілу тепла, опадів і зволоження. Кліматичні пояси і області на території Австралії. Внутрішні води. Річки Австралії. Озера. Підземні води.

Географічна зональність в Австралії. Основні типи ґрунтів в Австралії. Особливості рослинного і тваринного світу. Природні умови життєдіяльності людей на території Австралії. Вплив людської діяльності на географічне середовище. Основні екологічні проблеми та їх розв'язання.

Фізико-географічне положення Океанії, її склад. Тектонічна будова островів Тихого океану. Рельєф островів Океанії. Корисні копалини.

Кліматичні умови на теренах Океанії. Внутрішні води.

Природні ландшафти Океанії. Основні типи ґрунтів на островах Тихого океану. Особливості рослинного і тваринного світу. Вплив людини на природу Океанії; основні екологічні проблеми.

Меланезія. Мікронезія. Полінезія.

Література [3; 4; 6; 7; 17; 18; 56]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Фізична географія в системі географічних наук.
2. Об'єкт і предмет фізичної географії.
3. Основні методи фізичної географії.
4. Структура фізичної географії, зв'язки з іншими науками.
5. Основні етапи розвитку фізичної географії.
6. Основні напрями досліджень сучасної фізичної географії.

7. Фізико-географічні дослідження в Україні.
8. Географічна оболонка, її склад і межі.
9. Основні закономірності географічної оболонки.
10. Літосфера Землі. Нова глобальна геотектоніка.
11. Загальна характеристика рельєфу Землі.
12. Склад і будова атмосфери.
13. Загальна циркуляція атмосфери.
14. Кліматичні пояси і типи клімату.
15. Гідросфера Землі, її склад.
16. Світовий океан; термічний режим і солоність океанічних вод, їх рухи.
17. Річки; географічні типи річок.
18. Озера; типи озер за походженням.
19. Болота. Льодовики. Підземні води.
20. Біосфера, її склад і межі.
21. Ґрунти; основні типи ґрунтів у світі.
22. Рослинний світ; флористичне районування світу.
23. Тваринний світ; фауністичне районування світу.
24. Поняття про природний територіальний комплекс (ландшафт).
25. Регіональні природні комплекси.
26. Динаміка ландшафтів.
27. Антропогенні комплекси, їх типи.
28. Глобальні екологічні проблеми.
29. Природоохоронні території у країнах світу.
30. Географічне положення Європи, його вплив на природу.
31. Тектонічна будова і рельєф Європи.
32. Розміщення корисних копалин в Європі.
33. Кліматичні умови Європи.
34. Внутрішні води Європи.
35. Природні ландшафти Європи.
36. Основні типи ґрунтів Європи.
37. Рослинний і тваринний світ Європи.
38. Фізико-географічні регіони Європи.
39. Екологічні проблеми країн Європи.
40. Фізико-географічне положення Азії, його вплив на природу.
41. Тектонічна будова і рельєф Азії.
42. Розміщення корисних копалин в Азії.
43. Кліматичні умови Азії.
44. Внутрішні води Азії.

45. Природні ландшафти Азії.
46. Основні типи ґрунтів Азії.
47. Рослинний і тваринний світ Азії.
48. Фізико-географічні регіони Азії.
49. Екологічні проблеми країн Азії.
50. Фізико-географічне положення Африки, його вплив на природу.
51. Тектонічна будова і рельєф Африки.
52. Розміщення корисних копалин в Африці.
53. Кліматичні умови Африки.
54. Внутрішні води Африки.
55. Природні ландшафти Африки.
56. Основні типи ґрунтів Африки.
57. Рослинний і тваринний світ Африки.
58. Фізико-географічні регіони Африки.
59. Екологічні проблеми країн Африки.
60. Фізико-географічне положення Північної Америки, його вплив на природу.
61. Тектонічна будова і рельєф Північної Америки.
62. Розміщення корисних копалин у Північній Америці.
63. Клімат Північної Америки.
64. Внутрішні води Північної Америки.
65. Природні ландшафти Північної Америки.
66. Основні типи ґрунтів Північної Америки.
67. Рослинний і тваринний світ Північної Америки.
68. Фізико-географічні регіони Північної Америки.
69. Екологічні проблеми країн Північної Америки, шляхи їх вирішення.
70. Фізико-географічне положення Південної Америки, його вплив на природу.
71. Тектонічна будова і рельєф Південної Америки.
72. Розміщення корисних копалин у Південній Америці.
73. Клімат Південної Америки.
74. Внутрішні води Південної Америки.
75. Природні ландшафти Південної Америки.
76. Основні типи ґрунтів Південної Америки.
77. Рослинний і тваринний світ Південної Америки.
78. Фізико-географічні регіони Південної Америки.
79. Екологічні проблеми країн Південної Америки.

80. Фізико-географічне положення Австралії, його вплив на природу.
81. Тектонічна будова, рельєф і корисні копалини Австралії.
82. Клімат Австралії.
83. Внутрішні води Австралії.
84. Природні ландшафти Австралії.
85. Ґрунти, рослинний і тваринний світ Австралії.
86. Екологічні проблеми Австралії.
87. Фізико-географічне положення Океанії, її складові.
88. Тектонічна будова, рельєф і корисні копалини Океанії.
89. Клімат і внутрішні води Океанії.
90. Природні ландшафти, ґрунти, рослинний і тваринний світ країн Океанії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г.* Землезнавство: Підручник. — К.: Либідь, 2000. — 464 с.
2. *Бейдик О. О.* Географія: Короткий тлумачний словник. — К.: Либідь, 2001. — 192 с.
3. *Блїй де Г., Муллер П., Шаблій О.* Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. — К.: Либідь, 2004. — 740 с.
4. *Власова Т. В.* Физическая география материков (с прилегающими частями океанов): В 2 ч. — М.: Просвещение, 1986. — Ч. 1.
5. *Волошин І. І.* Загальне землезнавство: Навч. посіб. — Ніжин: Вид-во НДПУ, 2002. — 294 с.
6. *Галай І. П., Жучкевич В. А., Рьлюк Г. Я.* Физическая география материков и океанов: Учеб. пособие: В 2 ч. — Минск: Университетское, 1986; 1988.
7. *Географический энциклопедический словарь: Географические названия.* — М.: Сов. энцикл., 1989. — 592 с.
8. *Географический энциклопедический словарь: Понятия и термины.* — М.: Сов. энцикл., 1988. — 432 с.
9. *Голованов А. И., Кожанов Е. С., Сухарев Ю. И.* Ландшафтоведение. — М.: Колос С, 2005. — 216 с.
10. *Гришанков Г. Е.* Введение в физическую географию: предмет и метод: Учеб. пособие. — К.: Знання, 2001. — 249 с.

11. *Гуцуляк В. М.* Ландшафтознавство: теорія і практика: Навч. посіб. — Чернівці: Рута, 2005. — 124 с.
12. *Коротун І. М.* Основи загального землезнавства: Навч. посіб. — Рівне: Вид-во РДПУ, 1999. — 310 с.
13. *Корсак К. В., Плахотнік О. В.* Основи екології: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000. — 237 с.
14. *Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г.* Загальне землезнавство. — К.: Знання-Прес, 2003. — 248 с.
15. *Половина І. П.* Фізична географія Європи: Навч. посіб. — К.: АртЕК, 1998. — 272 с.
16. *Терминологический словарь по физической географии* / Под ред. Ф. Н. Милокова. — М.: Высш. шк., 1993. — 288 с.
17. *Физическая география материков и океанов: Учебник* / Под общ. ред. А. М. Рябчикова. — М.: Высш. шк., 1988. — 590 с.

Додаткова

18. *Безуглий В. В., Козинець С. В.* Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. — К.: Академія, 2003. — 688 с.
19. *Вайсберг Д.* Погода на Земле: Пер. с англ. — Л.: Гидрометеоздат, 1980. — 216 с.
20. *Воловик І. І.* Загальне землезнавство (літосфера, біосфера, географічна оболонка, розвиток географічної науки): Практикум: Навч. посіб. — Вінниця, 2005. — 156 с.
21. *Волошин І. І., Чирка В. Г.* Географія Світового океану. — К.: Перун, 1996. — 408 с.
22. *Волошин І. М.* Ландшафтно-екологічні основи моніторингу. — Л.: Простір М, 1998. — 356 с.
23. *Гаврилюк В. С.* Північна Америка. Фізично-географічна характеристика. — К.: Выща шк., 1971. — 206 с.
24. *Гаврилюк В. С.* Сравнительный анализ природных условий Северной Америки и Евразии. — К.: Выща шк., 1981. — 120 с.
25. *Геохимия ландшафтов и география почв* / Под ред. Н. С. Каримова, М. К. Герасимовой. — Смоленск: Ойкумена, 2002. — 456 с.
26. *Джеймс П., Мартин Дж.* Все возможные миры. История географических идей: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1988. — 672 с.
27. *Джигирей В. С.* Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посіб. — К.: Знання, 2000. — 204 с.
28. *Добровольский В. В.* География почв с основами почвоведения: Учебник. — М.: ВЛАДОС, 1999. — 384 с.

29. *Жуванський Я. І.* Історія географії в Україні: Навч. посіб. — Львів: Світ, 1997. — 264 с.
30. *Жучкова В. К., Раковская Э. М.* Методы комплексных физико-географических исследований: Учеб. пособие. — М.: Академия, 2004. — 386 с.
31. *Злобін Ю. А.* Основи ландшафтної екології. — К.: Либідь, 1999. — 164 с.
32. *Исаченко А. Г.* Ландшафтоведение и физико-географическое районирование: Учебник. — М.: Высш. шк., 1991. — 368 с.
33. *Ковальов О. П.* Географічний ландшафт: науковий, естетичний і феноменологічний аспекти. — Х.: Екограф, 2005. — 388 с.
34. *Лук'янова Л. Б.* Основи екології: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2000. — 328 с.
35. *Любушкина С. Г., Паишанг К. В.* Естествознание: Землеведение и краеведение: Учеб. пособие. — М.: ВЛАДОС, 2002. — 456 с.
36. *Мельник А. В., Міллер Г. П.* Ландшафтний моніторинг. — К., 1993. — 148 с.
37. *Назарук М. М.* Основи екології та соціоекології. — Львів: Афіша, 1999. — 256 с.
38. *Радкевич В. А.* Экология: Учебник. — Минск: Вышэйш. шк., 1998. — 160 с.
39. *Реймерс Н. Ф.* Популярный биологический словарь. — М.: Наука, 1990. — 544 с.
40. *Савчук Р. І.* Загальне землезнавство: Навч. посіб. — Рівне: Ліста, 1998. — 260 с.
41. *Страны и народы: Земля и человечество. Общий обзор.* — М.: Мысль, 1978. — 316 с.
42. *Страны и народы. Зарубежная Европа. Общий обзор. Северная Европа.* — М.: Мысль, 1981. — 270 с.
43. *Страны и народы. Зарубежная Европа. Восточная Европа.* — М.: Мысль, 1980. — 350 с.
44. *Страны и народы. Зарубежная Европа. Западная Европа.* — М.: Мысль, 1979. — 381 с.
45. *Страны и народы. Зарубежная Европа. Южная Европа.* — М.: Мысль, 1983. — 285 с.
46. *Страны и народы. Зарубежная Азия. Общий обзор. Юго-Западная Азия.* — М.: Мысль, 1979. — 381 с.
47. *Страны и народы: Зарубежная Азия. Общий обзор. Южная Азия.* — М.: Мысль, 1982. — 253 с.

48. *Страны* и народы: Зарубежная Азия. Юго-Восточная Азия. — М.: Мысль, 1979. — 301 с.
49. *Страны* и народы: Зарубежная Азия. Восточная и Центральная Азия. — М.: Мысль, 1982. — 285 с.
50. *Страны* и народы: Африка. Общий обзор. Северная Африка. — М.: Мысль, 1982. — 349 с.
51. *Страны* и народы: Африка. Западная и Центральная Африка. — М.: Мысль, 1979. — 301 с.
52. *Страны* и народы: Африка. Восточная и Южная Африка. — М.: Мысль, 1981. — 269 с.
53. *Страны* и народы: Америка. Общий обзор. Северная Америка. — М.: Мысль, 1980. — 301 с.
54. *Страны* и народы: Америка. Общий обзор. Латинская Америка. Средняя Америка. — М.: Мысль, 1981. — 334 с.
55. *Страны* и народы: Америка. Южная Америка. — М.: Мысль, 1983. — 284 с.
56. *Страны* и народы: Австралия и Океания. Антарктида. — М.: Мысль, 1981. — 303 с.
57. *Страны* и народы: Советский Союз. Общий обзор. Российская Федерация. — М.: Мысль, 1983. — 461 с.
58. *Страны* и народы: Советский Союз. Общий обзор. Российская Федерация. Республики Прибалтики. Белоруссия. Украина. Молдавия. — М.: Мысль, 1984. — 348 с.
59. *Страны* и народы: Советский Союз. Республики Закавказья. Республики Средней Азии. Казахстан. — М.: Мысль, 1984. — 382 с.
60. *Страны* и народы: Земля и человечество. Глобальные проблемы. — М.: Мысль, 1985. — 432 с.
61. *Экологический энциклопедический словарь*. — К.: МСЭ, 1990. — 408 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Фізична географія країн світу”	4
Зміст дисципліни “Фізична географія країн світу”	5
Питання для самоконтролю	12
Список літератури	15

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

Зам. № ВКЦ-2944

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП